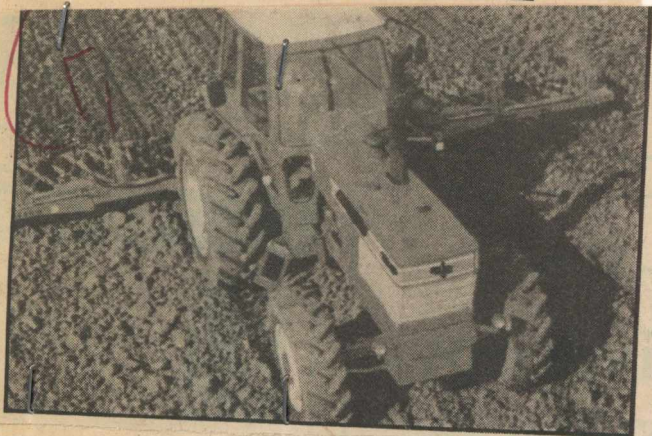

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

ΒΗΜΑ

22 ΙΑΝ. 1984

Ἡμερομηνία

Η παραδοσιολογία στη γεωργία και η απομυθοποίηση

Του Μιχάλη Παπαγιαννάκη

ΣΕ ΔΥΟ ΠΡΟΣΦΑΤΑ άρθρα του που συνηγορούσαν με πεισι-
κότητα υπέρ της «συνεταιρισμένης οικογενειακής εκμετάλλευ-
σης» («Ἔθνος» 16 - 17/184), ο υπουργός Γεωργίας κ. Κ. Σημίτης
καλούσε τους αγρότες «να αλλάξουν» και τόνιζε πως για ό,τι αφο-
ρά τη γεωργική ανάπτυξη η «παράδοση ίσον καχεξία». Αλλά τη
διατήρηση ποιιάς «παράδοσης» φαίνεται να επιθυμούν οι έλληνες
γεωργοί ή τουλάχιστον ένα μέρος από αυτούς που διεκδικούν την
εκπροσώπησή τους;

Είναι γνωστό ότι η, σημαντικότερη, ανάπτυξη της ελληνικής
γεωργίας έγινε μέσα σε συνεχείς κοινωνικές και οικονομικές αλλα-
γές, από την αγροτική μεταρρύθμιση μέχρι τη σύνδεση με την ΕΟΚ
και την ένταξη. Κανείς σχεδόν πια δεν παράγει με τα μέσα παρα-
γωγής και υπό τους όρους ακόμα και του πρόσφατου παρελθόν-
τος, ούτε διαθέτει τα προϊόντα του με τον ίδιο τρόπο. Πάρα πολλοί
έπαψαν από καιρό να παράγουν τα ίδια προϊόντα ή τις ίδιες ποικι-
λίες «παραδοσιακών» προϊόντων. Για ποιές «παραδόσεις» πρόκει-
ται λοιπόν;

Αν αφήσουμε απ' έξω τις θολές ιδεολογικές κατασκευές, παλιό-
τερες περί «τρισχίλιετούς ιστορίας του έθνους» και σημερινές περί
της «καθ' ημάς Ανατολής», για τις οποίες οι έλληνες γεωργοί δεν
θυσιάζουν ούτε ένα κιλό πατάτες, η «παράδοση» της οποίας επι-
θυμείται η διατήρηση είναι απλούστατα το σύνολο των πρόσφατα
κερδισμένων θέσεων και δικαιωμάτων μέσα στη συνολική διαδικα-
σία της παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων και στη συνακό-
λουθη εξέλιξη των εισοδημάτων.

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ στην ιστορία αυτή είναι ότι στον αγροτικό
χώρο ανδρώθηκαν και γενικεύθηκαν απόψεις και αντιλήψεις,
με την αποφασιστική βοήθεια της πολιτικής διαμάχης για να κερ-
δηθούν οι αγρότες από αυτή ή εκείνη την παράταξη, που διατει-
νονται ότι η έως τώρα ανάπτυξη μπορεί να διαιωνισθεί στο μέλλον
χωρίς άλλες αλλαγές, που προωθούνται εξάλλου από διάφορα
«σκοτεινά» κέντρα, από τις πολυεθνικές ή από τις Βρυξέλλες. Όχι
στα νέα προϊόντα και τις αναδιαρθρώσεις των καλλιεργειών, όχι
στις νέες μορφές συνεργασίας όπως οι «ομάδες παραγωγών», όχι
προσαρμογή στις εξελίξεις της αγοράς, εθνικής και διεθνούς, όχι
στον προγραμματισμό, εκτός αν εγγυάται το κράτος την απορρό-
φηση των προϊόντων και μάλιστα, σε δεδομένες, ασυμπίεστες τιμές,
όχι στους φορολογικούς και αγορανομικούς ελέγχους, όχι στις εισ-
σαγωγές, και στις εξαγωγές, και στις εγγυημένες τιμές, όχι στις
ποσοτώσεις, όχι στις «αποσύρσεις» (σε «χωματερές») με χαμηλή
τιμή, και στις αποσύρσεις όταν η τιμή είναι υψηλή.

Η ΣΥΝΘΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ αυτή ανταποκρινόταν αρκετά καλά
σε μια ιστορική στιγμή όπου παιζόταν, και παίζεται ακό-
μη, το νέο μέλλον της ελληνικής γεωργίας. Έχει δε μάλλον ξεφύγει
από κάθε έλεγχο, ώστε να την συναντάει κανείς μπροστά του
οποιοσδήποτε κι αν είναι οι συγκροτημένες πια επιλογές ή προτά-
σεις του. Φυσικά οι έλληνες γεωργοί δεν είναι ανόητοι και κάνουν
επιλεκτική χρήση των συστατικών τους στοιχείων (δες π.χ. πώς
εξαφανίστηκαν οι οργανωμένες διαμαρτυρίες κατά των «αποσύρ-
σεων» και είναι λογικό, μια και στο Άργος συμφέρει συχνά πε-
ρισσότερο η απόσυρση από τη διάθεση των πορτοκαλιών ακόμη δε
περισσότερο από την εισαγωγή νέων ποικιλιών). Είναι δε πιθανό-
τατα έτοιμοι για νέες αλλαγές εφόσον πεισθούν ότι ΟΙΚΟΝΟΜΙ-
ΚΑ η «παράδοση» δεν μπορεί να διατηρηθεί.

Είναι φυσικά σημαντικό ότι ο υπουργός Γεωργίας θγαίνει ανοι-
χτά και απομυθοποιεί μερικές έννοιες - ταμπού στο χώρο της ελλη-
νικής γεωργίας, και όχι μόνο εκεί. Και πιθανότατα, στο μέλλον, θα
χρειαστούν ακόμη σαφέστερες και εντονότερες «οριοθετήσεις» ως
προς τη συγκεκριμένη «παραδοσιολογία», που εξακολουθεί να αν-
θεί.